

Asia: VN/24322/2024 UH

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kehitysyhteistyön järjestämisestä

Lausuntopyyntö

- 1. Mikä on näkemyksenne ulkoministeriölle ehdotetusta kehitysyhteistyön toimeenpanoa ja järjestämistä koskevasta tehtävä- ja toimivaltasääntelystä, mukaan lukien esitys kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten pääomakorotuksia ja lisärahoituksia koskeva toimivalta?**

-

- 2. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua viranomaisten kehitysyhteistyön toimeenpanoon osallistumista koskevaa sääntelyä, lain viranomaismääritelmästä ja viranomaisyhteistyötä koskevasta hinnoitteluperusteesta, mukaan lukien IKI-instrumenttia koskeva sääntely sekä hankinta- ja kilpailuoikeudelliset näkökohdat?**

-

- 3. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua monitoimijamalleja koskevaa sääntelyä, mukaan lukien sitä koskevat hankinta- ja kilpailuoikeudelliset näkökohdat?**

-

- 4. Mikä on näkemyksenne ehdotetusta sääntelystä, joka koskee julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle perustuslain 124 §:n mukaisesti?**

-

- 5. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua kehityspoliittisia lainoja koskevaa sääntelyä?**

-

- 6. Mikä on näkemyksenne koskien ehdotettua ilmoittajansuojelua ja väärinkäyttöilmoituksia koskevaa sääntelyä?**

-

7. Muut hallituksen esitykseen liittyvät huomiot ja kommentit

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry lausuu seuraavaa.

Aiemmassa laissa korkeakoulut ovat olleet valtiollisia toimijoita. HE:n valmistelussa on päädytty siihen, että IKI-toimintaan (instituutioiden välisen kehitysyhteistyön instrumentti) ”eivät voi osallistua muut kuin viranomaisiksi katsotut toimijat, jotka toteuttavat IKI-toiminnassa lakisääteistä tehtävää. Muiden toimijoiden, kuten korkeakoulujen, yhdistysten ja muiden, kirjanpitoyksikköjen ulkopuolisten toimijoiden osalta ulkoministeriö toteuttaa kehitysyhteistyötä muiden rahoitus- ja yhteistyöinstrumenttien kautta.”

Nyt korkeakoulut ovat jäänet pois lain tekstistä, mutta korkeakoulut eivät ole jäämässä pois kehitysyhteistyöstä, ja tämä on tärkeä myös kirjata esitykseen. Korkeakoulut on tärkeä pitää myös jatkossa mukana toimijoina, jotka voivat monipuolisesti osallistua kehityshankkeisiin hankkeiden toteuttajina.

Lakiluonnos mahdollistaa nyt kehitysyhteistyön toteuttamisen aiempaa laajemmin erilaisten toimeenpanomallien kautta. Ulkoministeriö voi siirtää varoja hanketta toteuttaville tahoille sekä käyttää erilaisia rahoitus- ja yhteistyöinstrumentteja hankkeiden toteuttamisessa. Lisäksi esityksessä kuvataan mahdollisuutta toteuttaa hankkeita monitoimijatoimeksiantoina sekä rahoittaa päätoteuttajaa, joka voi edelleen sopia hankkeen toteuttamisesta muiden toimijoiden kanssa. Lakiluonnoksessa kuvataan myös muiden maiden malleja, joissa ministeriö toimii ensisijaisesti rahoittajana ja hankkeiden toteutus tapahtuu erillisten toimeenpanijaorganisaatioiden kautta. Näihin viitataan esityksen taustoituksessa, jossa tarkastellaan esimerkiksi Saksan kehitysyhteistyöjärjestelmää.

Edellä mainitut kohdat indikoivat, että ehdotettu sääntely voi luoda puitteet sellaiselle toimintamallille, jossa Suomen rooli voi painottua rahoittajana samaan aikaan kun hankkeiden käytännön toteutus tapahtuisi esim. kansainvälisten organisaatioiden tai muiden ulkopuolisten toimijoiden kautta. On tärkeää arvioida tällaisen kehityksen mahdollisia vaikutuksia toisaalta suomalaisen osaamisen hyödyntämiseen kehitysyhteistyössä sekä samalla myös korkeakoulujen osallistumismahdollisuuksiin hankkeiden toteuttajina.

On myös lisättävä, että ammattikorkeakoulujen tähänastinen yhteistyö OPH:n kanssa on ollut erittäin sujuvaa ja joustavaa. Heidän roolinsa HEP-projektien ja vastaavien koordinoinnissa olisi hyvä säilyttää myös jatkossa, sillä heillä on tietotaitoa projektien teemoihin liittyen.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry